

juthasson, sőt nem zárkózik el a javaslat megokolt módosítása elől sem, ha azok az alapelvekkel összeférnek és azok a kitűzött célok kompromissziója nélkül megvalósítható.

A közönség országszerte oda fog figyelni a bizottság tárgyalásaira, melyekből fölvilágosítást, okulást, megnyugvást szerezhet a reform jelentősége és az ország sorsára várható következményei felől.

Ez a nagy figyelem pótolja a tárgyalások amaz ellenőrzését, melyet a sztrájkoló ellenzék gyakorolni elmulaszt most.

Van azonban még egy hatása a közfigyelemnek, mely a bizottságban a történendők elé néz. Ez a figyelem meg fogja követelni, hogy nyugodt szemlélődésében és a bizottságot nyugodt munkájában illetéktelen tényezők meg ne zavarják. Egy neme közakaratra alakul majd ki így, örökösödve a viták szabad menete, eredményes lefolyása fölött s nem törve, hogy azokba illetéktelen vagy épen törvénytelen befolyások, akár a megfélemlítés szándékával, akár erőszakos kísérleteikkel bármely törvénytelen ingerenciát gyakorolhassanak.

A bizottságról kétségtelen, hogy föladataiban nem zavartatja magát s illetéktelen befolyásokat nem bocsát magához. Mert teljes tudatában van, mily nagy hivatást teljesít, midőn a magyar választójogi reformot az országgyűlésnek előkészíti.

Az ily előkészítő munka többnyire regisztratív természetű. De vannak országgyűlésünk multjában komoly, nagy előzményekre példák, mikor történeti kérdések pragmatikus megoldásánál a súlypont a bizottsági munkán nyugodott. Elég a kiegyezési törvény előkészítésére kiküldött 67-es bizottság munkásságát emlékeztetbe hozni, mely nemcsak az érdemle-

ges föladat nehézségeivel küzdött meg, hanem a közvélemény kialakulására is, korszakos hatást tudott gyakorolni.

Ehez hasonló misszió az, mely most a választójogi negyvenes bizottságra vár, midőn a parlamenti reform alapvető kérdésében érdemleges tanácskozásait a nemzet osztatlan érdeklődése közepett megkezdi.

Bizalommal nézünk működése, hazafias buzgalma és politikai lelkiismeretessége felé, melyekkel Magyarországnak korszakos szolgálatot tehet.

A színházi szabályrendelet és a színházi szerződés.

II.

(Saját tudósítónktól.) Érdekes egyébként, hogy a színházi szabályrendelet harmadik paragrafusának 11. pontja így szól: „a tanács a színházi bizottság meghallgatásával megállapítja a színházi helyáratokat”. A második paragrafus 4. pontjában pedig szóról-szóra ez van: „a törvényhatósági bizottság határoz a tanács határozatai ellen beadott föllebbezések fölött”. És ennek ellenére nemcsak Szegeden, de a minisztériumban is kétségbevonták azt a jogot, hogy a tanácsnak az ellen a határozata ellen, melylyel a helyáratokat nem megállapítja, hanem fölemeli, föllebbezni lehetne a közgyűléshez. Holott a dolgok jogi természete szerint ép az ellenkezőjét lehetne vitatni. Egy színház bérbeadásánál és bérbevételeinél ugyanis a helyáratok megállapítása szorososan a szerződés keretébe tartozik és ha nem mellékeltek az igazgatónak átadott szerződéshez a helyáratok listáját azzal, hogy nesze igazgató, bérbekezd ennyi és ennyi időre a színházat és szedhetsz ez alatt az idő alatt ilyen és ilyen helyáratokat, elég rosszul tették. De a dolgok lényegére ez a csekélyke formahiba semmi hatással sem lehet, mert az igazgató

nagyon jó tudja, amikor a színházért pályázik, hogy milyenek annak a helyárai. A színházi szabályrendelet második paragrafusának 1. pontja szerint pedig a törvényhatósági bizottság állapítja meg az igazgatóval kötendő szerződést. És azt csak senki el nem vitathatja, hogy ennek a szerződésnek lényeges föltétele — magánjogi szerződés — a helyáratok nagysága. Ha tehát a közgyűlés állapítja meg az igazgatóval kötendő szerződést, végeredményben és legfelső fórumként csak ő állapíthatja meg a helyáratokat is.

Sokat lehetne még erről a kérdéstről beszélni abból, hogy miért ilyen kusza, sokszor ellentmondásos és sokszor hiányos a színházi szabályrendelet, egész addig, hogy miért nem a várossal való szerződéskötés idején kérte Almássy a helyárfölemelést és miért egy évvel később? De ezek a kérdések nem ide tartoznak és csak azért érintettük őket, mert az eseményeknek és szabályoknak alaposan a mélyébe kell itt világitani.

Ki kell venni a színházi szabályrendelet harmadik paragrafusából azt a pontot: a város tanácsa választja a színházi bizottságot és a bizottság összeállítását a közgyűlés kizárólagos jogává kell tenni. Módosítani kell ugyancsak a harmadik paragrafus 6. pontját és pedig akként, hogy a tanács nem határoz, hanem csak javaslatot tesz a szerződés lejártakor annak meghosszabbításáról. Természetes, hogy előbb meghallgatja a színházi bizottság véleményét, de arról csak nem kell beszélni, hogy az nem érinteti a dolgok rendes menetét. Határozottan kifejezésre kell jutnia annak, hogy minden kérdésben a közgyűlés a legfelsőbb fórum. Tehát a színház igazgató bejelentéseit köteles a tanács a közgyűlés tudomására hozni, a színházi bizottság javaslatai, a színházi bizottság és a színház igazgató között fölmerült vitás kérdésben a közgyűlés a döntő szó, birságolás esetében a közgyűlésig lehet föllebbezni.

— De ha mondom, Henry, hogy így van. Engem bánt az, hogy maga annyival különbnek tart, mint amilyen igazán vagyok.

— Ugyan, ugyan, — incselkedett Scott. — Talán úgy érzi, hogy nem érdemi meg ezt a boldogságot.

De az asszonyka nem mosolygott.

— Henry, — mondta komolyan, — kell hogy előbb-utóbb megtudja, — tehát inkább megmondom most. Én . . . én, Henry, bocsásson meg! . . . én nem szeretem magát úgy, mint egy feleségnek szeretnie kellene a férjét.

Rosamund lehajtotta a fejét az asztalra és sirni kezdett.

— Oh, úgy szégyellem magam, úgy megvetem magam, — zokogta kétségbeesetten.

— A fiatal férj nem szólt egy szót sem. Bámult a levegőbe. Nem tudta elhinni, hogy a valóság az, amit hallott.

— Oh, úgy gyűlölöm magam, — sirta az asszony.

— Rosamund, — kérem, ne sirjon. Hallgasson rám. Én nem haragszom és a szívem sem szakadt meg. Én . . . én nagyon boldog vagyok. Ez olyan szép, hogy nem is tudom elképzelni, hogy igaz lehet.

Az asszony fölemelte a fejét és könnyes szemei végtelen csodálkozással néztek férjére. Nem tudta megérteni, amit Henry mondott.

— Henry, — mondta, — maga talán azt akarja mondani, hogy . . . hogy maga is így érez?

— Igen — felelte Scott, ép olyan hatá-

rozottan, mint ahogy három hónap előtt válami egészen más kérdésre felelt.

Csodálkozva néztek egymásra.

— Azt hiszem, hogy borzasztó az, amit most mondok — mondta az asszony halkán — de én azt hiszem, hogy még sohasem éreztem ilyen megkönnyebbülést, mint most. Milyen jó lesz, hogy már nem kell hazudni és tettetni.

Hosszu, szomorú csönd volt és azután Scott kérdezte:

— És mi lesz mindennek a vége?

— Azt csak az Isten tudja.

Hirtelen fölegyenesedett.

— Mondja csak, kedvesem, maga talán szerelmes lett más valakibe és ahoz szeretne feleségül menni?

— Henry Scott, megtiltom, hogy sértessen! Talán maga . . .

— Rosamund, tudja, hogy nekem más nő nem létezik a világon. És ha magát nem tudom szeretni, akkor nem tudok szeretni senkit.

A nagy ebédlőóra kilencet ütött.

— Szent isten, milyen késő van, elkésem a hivatalból, — mondta Scott fölgyorva.

— És mi lesz ma estére? Tudja, hogy Péter bácsihoz vagyunk hivatalosak vacsorára. Elmegyünk?

— El kell mennünk. Péter bácsi sohasem bocsátaná meg. Majd telefonálok neki. Isten vele, Rosamund.

Scott egy percig megállt, de az asszony visszahúzódott.

— Ez most már felesleges, — mondta mélyen elpirulva.

Rosamund egész nap sokat gondolkozott és estig, mikorra Scott hazajött, két dolgot határozott el. Az egyik az volt, hogy Péter bácsi vacsorájához a sárga selyemruháját fogja fölvenni, a másik pedig az, hogy nekik el kell válniok egymástól.

— Beláthatja, hogy ez így nem maradhat, — mondta férjének, alig hogy az belépett az ajtón. — Hibát követtünk el, tévedtünk, ezt helyre kell hozni. Ha csak egyikünk is szerelmes volna a másikba, akkor annak az egynek a kedvéért a másiknak tennie kellene. Vagy ha az apánk jóvoltából nem volnánk mind a ketten anyagilag függetlenek. Ha én segíthetném az előmenetelét, vagy . . . vagy ha gyermekünk volna, akkor együtt kellene maradnunk. De így nincs semmi okunk rá. Én már találtam is egy hirdetést, amelyben valaki ajánlkozik, hogy válásokat gyorsan, csöndben és eredményesen visz keresztül.

— Kedvesem, én teljesen egyetértek magával. Az én véleményem is ez volt — ma délután négy óráig. De akkor bejöttek hozzám a hivatalba a maga szülei. Regéket, ódákat zengtek a mi gyönyörű, fiatal boldogságunkról. Visszaemlékeztek a mézeshe-teikre és lelkemre kötötték, hogy ne rontsam el egyetlen percünket sem, mert ez az életünk legszebb része . . . Látja, Rosamund, föl kell áldoznunk magunkat és együtt kell maradnunk az ő kedvükért. Végre is, jóbarátok lehetünk így is.

— Igen, örökre, — mondta az asszony. — És most — megyek öltözködni, mert elkésünk a vacsoráról.